

Az 1956-os forradalomra és szabadságharcra emlékezünk!

Emlékidéző

Mentünk, s valami láthatatlan áramlás szétünket befutta; akadozva szállt még az ének de már miénk volt a pesti utca... Ezerkilencszázötvenhat októberére nem tudok úgy gondolni, színhelyein nem tudok úgy megfodolni, hogy ne szólaljon meg bennem Tamási Lajos verse, amit oly sokat és sokan olvastunk akkor és azután is, halkán, magunkban, vagy szűkebb körökben, ahol négy-öt magyar összehajolt...

Piros volt a vér a pesti utcán a tizenhetedik születésnapomon. Még a tizenhatodikban jártam, amikor szüleim ablakából esténként néztük és hallgattuk, hogyan oszlanak szét a Műegyetem esti gyűléseiről a fiatalok. Még tizenhat esztendő voltam, mikor a gimnáziumból éppen csak hazatérve már indultam is a Műegyetem mellé, a Budafoki és a Csiky utca sarkára, ahol barátaimmal találkozáva elindultunk, hogy végigmenjünk a valódi „felszabadulás” útján: a Szabadság-hídon, a Múzeum körúton, a Bajzsy-Zsilinszky úton, a Margit-hídon át a Bem-térig. Útközben negyvennyolcas dalokat énekeltünk, és kimondtuk, kikiabáltuk mindazt, amit évek hosszú során – szülői, tanári, baráti kérésre, tanácsra, intelemre – nem mondhattunk ki. Amerre mentünk, a házakat fellobogózták nemzetiszínű zászlókkal, amikből kivágták a rémuralmat jelképező cimert. Az út kétoldalán álldogáló rendőrökre ifjú lányok kokárdákat tűztek, az ablakokból mosolygós arcok integettek. A Bem-téri kaszárnya ablakában fürtökben lógtak a kiskatonák, a téren Sinkovits Imre szavalt, Veres Péter szónokolt – hangosítás nélkül. Figy szavukat sem értettük, de éreztük, miről beszélnek.

*Aztán a Fő utcán végig a Clark Ádám térig. A sarkon, a Bíróság komor épületén nem volt egyetlen zászló sem. Legalább tíz percen át kiáltottuk: *Tegyék ki a zászlót, tegyék ki a zászlót...!* Amikor kitétek, de a Rákosi-cimerral: *Vágyják ki a cimert, vágyják ki a cimert...!* Negyedóra múlva kivágták. Boldogok voltunk!*

*Aztán át a Lánchídon egészen a Kossuth térig. Az Országház sötét volt és félelmetes. Óráknak tűnt, amíg ott álltunk és skandáltuk: *Nagy Imrét a kormányba! Nagy Imrét a kormányba!* Flottották a lámpákat. Percek alatt égő újságok lobogtak minden kézben: *Erre jó a Szabad Nép! Erre jó a Szabad Nép!* Az országház mind több ablakában gyúlt fény, aztán megjelent Nagy Imre: *Kedves elvtársak! – Nem vagyunk elvtársak! –* zúgtuk. És nem sokkal ezután már hallatszott a Magyar Rádió felől a puskaropogás!*

*Nem voltam még tizenhét éves, mikor október 25-én ugyanezen a Kossuth téren közibénk lőttek az ávosok. Talán ekkor vetette papírra Tamási Lajos versének ama sorát: „...*belügyminiszter, kit lövetsz?* Menekültünk, ki merre látott! Jaj mennyien maradtak ott vérbeagyva, jaj, hányan váltak akkor ott nyomorékká...! Én a Szabadság tér felé futottam, orosz tankok állták el az utat, csöveik fenyegetően meredtek előre... De mire visszafordultunk volna, a tankok lassan oldalra tértek, mintegy félrenéztek, ...s mi menedéket találtunk mögöttük a gyilkos golyók elől. Akkor még tizenhat esztendő voltam.*

*De már beléptem a tizenhetedikbe, amikor újból, most már mindenfelől, megdördültek a szovjet ágyúk, hogy eltiporják tizenhárom napos szabadságukat. Szívszorongva haligattuk Nagy Imre rádiószózatát: „*Csapataink harcban állnak...*”*

Akkor is tudtam és ma is úgy érzem, az a tizenhárom nap meghatározó volt egész életemre, egész életünkre. Nekünk már nem lehetett felszabadítókról, szabadságról, élcapatokról, munkásosztály uralmáról beszélni, prédikálni, hazudni. Mi saját szemünkkel láttuk a vörös csillagok lehullását, a felszavak elpukkanását, a hazugságok visszafordulását, a népakarat fenséges megnyilvánulását. Mi, akiknek volt szemünk a látásra és fülünk a hallásra, ezután már csak egy dologban tudtunk hinni: hogy ami az után következett, előbb utóbb végetér, és nem tér vissza soha többé!

Ennek a hitnek a megerősítésére kell újra és újra föllevenítenünk a „Csillagfordulás” dicsőséges napjait.

Halász Péter